

Kamer van Volksvertegenwoordigers

ZITTING 1970-1971.

2 MAART 1971.

WETSONTWERP

houdende goedkeuring van volgende internationale akten :

- 1° Verdrag inzake de territoriale zee en de aansluitende zone;
- 2° Verdrag inzake de volle zee;
- 3° Verdrag inzake de visserij en de instandhouding van de levende rijkdommen van de volle zee;
- 4° Protocol van facultatieve ondertekening inzake de verplichte beslechting van geschillen, opgemaakt te Genève op 29 april 1958;
- 5° Internationaal Verdrag betreffende maatregelen in volle zee ingeval van een ongeval dat verontreiniging door olie tot gevolg heeft of kan hebben en Bijlage, opgemaakt te Brussel op 29 november 1969.

VERSLAG

NAMENS DE COMMISSIE
VOOR DE BUITENLANDSE ZAKEN ⁽¹⁾,
UITGEBRACHT DOOR DE HEER BOEY.

DAMES EN HEREN,

Het onderhavige wetsontwerp werd op 28 oktober 1970 ter goedkeuring voorgelegd aan de bevoegde Kamercommissie.

Bij de bespreking ervan werden enkele opmerkingen gemaakt.

⁽¹⁾ Samenstelling van de Commissie :

Voorzitter : de heer Van Acker.

A. — Leden : de heren De Keersmaecker, De Vlies, Dewulf, Meyers, Nothomb, Vandamme (F.), Van Elslande, Wigny. — De Keuleneir, Geldolf, Glinne, Larock, Radoux, Van Acker, Van Eynde. — Boey, Corbeau, Lerouge, Mundeeler, Van Offelen. — De Facq, Van der Elst. — Outers.

B. — Plaatsvervangers : de heren Califice, Claeys, d'Alcantara, Swaelen. — Baudson, Close, Lacroix, Van Lent. — De Croo, Delforge, Gillet. — Coppieters. — Bertrand (P.).

Zie :

750 (1969-1970) :

— N° 1 : Wetsontwerp.

Chambre des Représentants

SESSION 1970-1971.

2 MARS 1971.

PROJET DE LOI

portant approbation des actes internationaux suivants :

- 1° Convention sur la mer territoriale et la zone contiguë;
- 2° Convention sur la haute mer;
- 3° Convention sur la pêche et la conservation des ressources biologiques de la haute mer;
- 4° Protocole de signature facultative concernant le règlement obligatoire des différends, faits à Genève, le 29 avril 1958;
- 5° Convention internationale sur l'intervention en haute mer en cas d'accident entraînant ou pouvant entraîner une pollution par les hydrocarbures et Annexe, faites à Bruxelles, le 29 novembre 1969.

RAPPORT

FAIT AU NOM DE LA COMMISSION
DES AFFAIRES ETRANGERES ⁽¹⁾,
PAR M. BOEY.

MESDAMES, MESSIEURS,

Le présent projet de loi a été soumis le 28 octobre 1970 à l'approbation de la commission compétente de la Chambre.

Son examen a donné lieu à quelques observations.

⁽¹⁾ Composition de la Commission :

Président : M. Van Acker.

A. — Membres : MM. De Keersmaecker, De Vlies, Dewulf, Meyers, Nothomb, Vandamme (F.), Van Elslande, Wigny. — De Keuleneir, Geldolf, Glinne, Larock, Radoux, Van Acker, Van Eynde. — Boey, Corbeau, Lerouge, Mundeeler, Van Offelen. — De Facq, Van der Elst. — Outers.

B. — Suppléants : MM. Califice, Claeys, d'Alcantara, Swaelen. — Baudson, Close, Lacroix, Van Lent. — De Croo, Delforge, Gillet. — Coppieters. — Bertrand (P.).

Voir :

750 (1969-1970) :

— N° 1 : Projet de loi.

Verdrag inzake de volle zee.

De aandacht wordt gevestigd op artikel 2 van bedoeld Verdrag.

Dit artikel bepaalt dat de vrijheid van de volle zee wordt uitgeoefend met inachtneming van de in deze artikelen en in de andere regelen van het volkenrecht opgelegde voorwaarden. Deze vrijheid houdt, voor de kuststaten zowel als voor de niet-kuststaten, onder andere het volgende in :

- 1° vrijheid van scheepvaart;
- 2° vrijheid van visserij;
- 3° vrijheid onderzeese kabels en pijpleidingen te leggen;
- 4° vrijheid over de volle zee te vliegen.

In feite gaat het hier om een codificatie van de internationale maritieme gebruiken. Er zij opgemerkt dat Iran in verband met artikel 2 voorbehoud heeft gemaakt.

De vraag dient gesteld of ook ons land — ten einde in de toekomst alle betwistingen ter zake te vermijden — geen voorbehoud zou maken bij de goedkeuring van deze overeenkomst wat betreft de noodzaak om het voorafgaand akkoord van de kuststaat te verwerven bij het leggen van kabels en pijpleidingen op het continentaal plat.

Antwoord van de Minister.

Het komt de Minister niet gepast voor voorbehoud te maken waarbij de toestemming van de kuststaat geëist wordt voor het leggen van onderzeese kabels en pijpleidingen.

Een zulkdanig voorbehoud zou immers indruisen tegen artikel 4 van het verdrag inzake het continentale plateau, dat bepaalt : « Onder voorbehoud van zijn recht redelijke maatregelen te nemen voor de exploratie van het continentale plateau en de exploitatie van de natuurlijke rijkdommen daarvan, mag de kuststaat het leggen of het onderhoud van onderzeese kabels of pijpleidingen op het continentale plateau niet belemmeren ».

De redelijke maatregelen worden omschreven in artikel 5.

België heeft het verdrag inzake het continentale plateau weliswaar niet ondertekend noch stappen gedaan om tot dit verdrag toe te treden, maar het heeft de passende bepalingen van het Verdrag van 1958 overgenomen in een nationale wet, te weten de wet van 13 juni 1969 (*Belgisch Staatsblad* van 8 oktober 1969). Het bezwaar van België tegen dit verdrag geldt uitsluitend de ontbrekende afbakening en zal derhalve vervallen indien, zoals het waarschijnlijk is, de aan de gang zijnde werkzaamheden van de Verenigde Naties inzake de kwestie der zee- en oceaانبodems leiden tot het bepalen van de grens van het continentale plateau. Het Belgisch voornemen om het verdrag alsdan goed te keuren, komt tot uiting in de memorie van toelichting van het in bespreking genomen wetsontwerp (Kamer van Volksvertegenwoordigers, *Stuk n° 750/1*, 1969-1970, blz. 2, laatste lid).

Convention sur la haute mer.

L'attention a été attirée sur l'article 2 de cette convention.

Cet article dispose que la liberté de la haute mer s'exerce dans les conditions que déterminent les présents articles et les autres règles du droit international. Elle comporte notamment, pour les Etats riverains ou non de la mer :

- 1° la liberté de la navigation;
- 2° la liberté de la pêche;
- 3° la liberté d'y poser des câbles et des pipe-lines sous-marins;
- 4° la liberté de la survoler.

En fait, il s'agit ici d'une codification de la coutume internationale. Il convient de noter que l'Iran a formulé des réserves au sujet de l'article 2.

Il y a lieu de se demander si, dans le but d'éviter toute contestation à ce sujet dans l'avenir, notre pays également ne devrait pas, au moment d'adopter cette convention, émettre des réserves en ce qui concerne la nécessité d'obtenir l'accord préalable de l'Etat riverain lorsqu'il s'agit de poser des câbles et des pipe-lines sur le plateau continental.

Réponse du Ministre.

Le Ministre ne croit pas qu'il est opportun de faire une réserve tendant à exiger l'accord de l'Etat riverain pour la pose de pipe-lines et de câbles sous-marins.

En effet, pareille réserve irait à l'encontre de l'article 4 de la convention sur le plateau continental, qui dispose : « L'Etat riverain ne peut entraver la pose ou l'entretien de câbles ou de pipe-lines sous-marins sur le plateau continental, réserve faite de son droit de prendre des mesures raisonnables pour l'exploration du plateau continental et l'exploitation de ses ressources naturelles ».

Les mesures raisonnables sont définies à l'article 5.

Sans doute, la Belgique n'a-t-elle pas signé, ni entrepris d'adhérer à la convention sur le plateau continental. Mais elle a agi par la voie d'une loi nationale, à savoir la loi du 13 juin 1969 (*Moniteur belge* du 8 octobre 1969), qui reprend les dispositions appropriées de la Convention de 1958. Sa réserve à l'égard de cette convention, fondée exclusivement sur l'absence de délimitation, tombera si les travaux en cours aux Nations Unies sur la question des fonds marins et océaniques aboutissent, comme cela est probable, à fixer une limite au plateau continental. L'exposé des motifs du projet de loi actuellement en discussion (Chambre des Représentants, *Doc. n° 750/1*, 1969-1970, p. 2, dernier alinéa) indique cette intention.

Verdrag inzake de visserij en de instandhouding van de levende rijkdommen van de volle zee.

Een lid doet opmerken dat artikel 7 van dit Verdrag vermeldt dat iedere kuststaat, ter instandhouding van de produktiviteit van de levende rijkdommen van de zee, maatregelen kan nemen met betrekking tot enigerlei visstapel of tot andere in zee levende organismen in enig gebied van de volle zee dat grenst aan zijn territoriale zee. In het tweede lid van hetzelfde artikel wordt o.m. vermeld dat de maatregelen welke de kuststaat neemt, alleen dan voor andere Staten gelden als deze maatregelen noch formeel noch in feite discriminerend werken tegenover buitenlandse vissers. Het verdient aanbeveling hierbij even de vroeger gestemde wet inzake het continentaal plat van België in herinnering te brengen.

Artikel 4 van bedoelde wet luidt inderdaad als volgt: « Behoudens collectieve of individuele uitzonderingen welke de Koning kan toestaan, mogen alleen Belgische onderdanen levende organismen exploreren en exploiteren die, volgens de definitie van artikel 1, tweede lid, *b*, tot de sedentaire soort behoren ».

Welnu, artikel 7 van het Verdrag dat ter goedkeuring wordt voorgelegd verbiedt juist elke discriminatie t.o.v. vreemde vissers die de visserij zouden willen uitoefenen buiten de territoriale zee maar op ons continentaal plat.

De vraag moet derhalve gesteld worden of hier geen tegenspraak bestaat en of ons land niet het nodige voorbehoud moet maken, tenzij de bedoeling zou zijn de wet op het continentaal plat te wijzigen.

Antwoord van de Minister.

Er dient te worden opgemerkt dat de visserijverrichtingen omschreven in artikel 4 van de wet inzake het Belgisch continentaal plat alleen betrekking hebben op de levende rijkdommen op de bedding van de zee, dat wil zeggen: « organismen die ten tijde dat deze geoogst kunnen worden, hetzij zich onbeweeglijk op of onder de zeebedding bevinden, hetzij zich niet kunnen verplaatsen dan in voortdurend fysiek contact met de zeebedding of de ondergrond » (art. 1). Eigenlijke vis wordt hier derhalve niet bedoeld, maar wel oesters, mosselen, zeewier, enz. De bovengelegen wateren van het continentale plateau, buiten de limiet van de territoriale zee, behoren tot de volle zee, zoals uitdrukkelijk gezegd wordt in artikel 3 van het Verdrag inzake het continentale plateau van 1958: « De rechten van de kuststaat op het continentale plateau doen geen afbreuk aan de rechtstoestand van de bovengelegen wateren als volle zee... ». De bepalingen van het verdrag inzake de visserij in volle zee, zijn dus van toepassing op die bovengelegen wateren. Er is dus geen tegenstrijdigheid met artikel 4 van de wet inzake het continentaal plat van 1969; de exploitatie van de natuurlijke rijkdommen ervan komt toe aan de kuststaat, zoals bepaald in artikel 2 van het Verdrag inzake het continentale plateau van 1958, terwijl de exploitatie van de natuurlijke rijkdommen van de bovengelegen wateren in principe vrij is, doch kan worden onderworpen aan de niet-discriminatoire maatregelen waarin artikel 7 van het kwestieus verdrag voorziet.

Convention sur la pêche et la conservation des ressources biologiques de la haute mer.

Un membre a fait observer que l'article 7 de cette Convention prévoit que tout Etat riverain peut, en vue du maintien de la productivité des ressources biologiques de la mer, adopter les mesures de conservation appropriées pour tout stock de poisson ou autres ressources marines dans toute partie de la haute mer adjacente à sa mer territoriale. Le deuxième alinéa du même article prévoit, notamment, que les mesures que l'Etat riverain aura adoptées ne peuvent avoir effet à l'égard des autres Etats que si elles n'ont pas dans leur forme ou quant au fond d'effet discriminatoire à l'encontre des pêcheurs étrangers. Il est souhaitable, à cet égard, de se remémorer la loi précédemment adoptée concernant le plateau continental de la Belgique.

L'article 4 de cette loi est en effet libellé comme suit: « Sauf exceptions collectives ou individuelles qui peuvent être accordées par le Roi, sont réservées aux ressortissants belges l'exploration et l'exploitation des organismes vivants qui, selon la définition de l'article premier, alinéa 2, *b*, appartiennent aux espèces sédentaires ».

Or, l'article 7 de la Convention qui est soumise à l'approbation interdit précisément toute discrimination à l'égard de pêcheurs étrangers qui voudraient pratiquer la pêche en dehors de notre mer territoriale mais sur notre plateau continental.

Dès lors, il est permis de se demander s'il n'y a pas, en l'occurrence, contradiction et si notre pays ne devrait pas émettre la réserve appropriée, à moins que l'intention ne soit de modifier la loi sur le plateau continental.

Réponse du Ministre.

Il convient de noter que les opérations de pêche prévues par l'article 4 de la loi sur le plateau continental de la Belgique ne visent que les ressources naturelles vivantes du lit de la mer, « c'est-à-dire les organismes qui, au stade où ils peuvent être pêchés, sont soit immobiles sur le lit de la mer ou au-dessous de ce lit, soit incapables de se déplacer si ce n'est en restant constamment en contact physique avec le lit de la mer ou le sous-sol » (art. 1). Cela ne s'applique donc à aucun poisson proprement dit, mais aux huîtres, moules, algues, etc. Les eaux surjacentes au plateau continental, en dehors de la limite de la mer territoriale, restent la haute mer, comme le précise formellement l'article 3 de la convention de 1958 sur le plateau continental: « Les droits de l'Etat riverain sur le plateau continental ne portent pas atteinte au régime des eaux surjacentes en tant que haute mer... ». C'est à ces eaux surjacentes que s'appliquent les dispositions de la convention sur la pêche en haute mer. Il n'y a donc pas contradiction avec l'article 4 de la loi de 1969 sur le plateau continental; l'exploitation des ressources naturelles de celui-ci est réservée à l'Etat riverain, comme le proclame l'article 2 de la convention de 1958 sur le plateau continental, tandis que l'exploitation des ressources naturelles des eaux surjacentes est libre en principe, mais peut être soumise aux mesures non discriminatoires prévues par l'article 7 de la convention qui est en question.

Internationaal verdrag betreffende maatregelen in volle zee in geval van een ongeval dat verontreiniging door olie tot gevolg heeft of kan hebben.

Een lid is van gevoelen dat dit verdrag een noodzaak is geworden ingevolge de evolutie van het zeetransport.

Het komt hem evenwel onbegrijpelijk voor dat men alleen de verontreiniging door olie op het oog heeft gehad. Vele scheikundige stoffen kunnen voorzeker een grotere verontreiniging veroorzaken. Hij betreurt het derhalve dat een internationaal verdrag ter goedkeuring wordt voorgelegd dat op dit ogenblik reeds is voorbijgestreefd en dat weldra zal moeten worden aangevuld.

Kan de Belgische Regering het initiatief niet nemen om dit verdrag te verruimen?

Antwoord van de Minister.

De Minister stipt aan dat de kwestie van de beperking van het Verdrag tot olie tijdens de voorbereidende werkzaamheden van de I.M.C.O. en op de Conferentie van Brussel in november 1969 uitvoerig ter sprake is gekomen. De belangrijkste bezwaren tegen een algemene formulering vloeiden voort uit de volgende overwegingen: het verontreinigend karakter van sommige produkten staat niet zonder meer vast; hun volume dat met één enkel schip wordt vervoerd kan niet worden vergeleken met de oliemassa die met één schip wordt verscheept; de opsomming van de bedoelde produkten zou onvolledig blijven; de omschrijving zelf van de produkten zou al moeilijkheden opleveren, met name op het stuk van verzekering; kortom, daartoe was grondig onderzoekingswerk vereist. Aangezien het probleem van de verontreiniging door olie zich ten gevolge van een zeeongeval in concreto had voorgedaan, heeft men gemeend er goed aan te doen in het allernoodzakelijkste te voorzien door zonder verwijl en aan de hand van de opgedane ervaring een verdrag uit te werken, en nadien het onderzoek naar de verontreiniging door andere agentia voort te zetten.

Zoals uit de slotakte van 28 november 1969 blijkt, heeft de Conferentie van 1969 overigens een resolutie goedgekeurd betreffende de internationale samenwerking in geval van verontreiniging door andere agentia dan olie (zie bijlage). Reeds in zijn zitting van januari 1970 heeft het Juridisch Comité van de Intergouvernementale Maritieme Organisatie deze aangelegenheid op zijn agenda geplaatst.

*
**

In stemming gebracht wordt het wetsontwerp eenparig aangenomen.

De Verslaggever,
F. BOEY.

De Voorzitter,
A. VAN ACKER.

Convention internationale sur l'intervention en haute mer en cas d'accident entraînant ou pouvant entraîner une pollution par les hydrocarbures.

Un membre a estimé que cette convention est devenue une nécessité en raison du développement des transports maritimes.

Il lui semble cependant incompréhensible qu'on a visé uniquement la pollution par les hydrocarbures. Les produits chimiques pouvant entraîner une pollution encore plus grande sont certainement nombreux. Il a regretté en conséquence qu'on propose l'approbation d'une convention internationale qui est déjà dépassée en ce moment et qui devra bientôt être complétée.

Le Gouvernement belge ne peut-il prendre l'initiative en vue d'élargir la convention?

Réponse du Ministre.

Le Ministre a signalé que la limitation de la Convention aux hydrocarbures est une question qui a été examinée en détail au cours des travaux préparatoires de l'O.I.C.N.M. et lors de la Conférence de Bruxelles de novembre 1969. Les objections principales qui ont été soulevées contre une formulation générale étaient dictées par les considérations suivantes: le caractère polluant de certains produits n'est pas absolument établi; le volume qui en est embarqué sur un seul navire n'est pas comparable à la masse d'hydrocarbures transportée par un navire; l'énumération de ces produits serait incomplète; la définition même des produits susciterait déjà des difficultés, notamment en matière d'assurances; bref, des recherches approfondies auraient été nécessaires. Etant donné que le problème de la pollution par les hydrocarbures s'est posé de manière concrète à la suite d'un accident de mer, on a estimé bien faire de parer, sans délai, au plus pressé, d'élaborer une convention à la lumière de l'expérience acquise et, par la suite, de poursuivre les travaux sur la pollution par d'autres agents.

Comme le précise l'acte final du 28 novembre 1969, la Conférence de 1969 a d'ailleurs approuvé une résolution sur la coopération internationale en matière de pollution par des agents autres que les hydrocarbures (voir annexe). Dès sa réunion de janvier 1970, le Comité juridique de l'Organisation intergouvernementale consultative de la Navigation maritime a inscrit cette question à son ordre du jour.

*
**

Mis aux voix, le projet de loi a été adopté à l'unanimité.

Le Rapporteur,
F. BOEY.

Le Président,
A. VAN ACKER.

BIJLAGE.

ANNEXE.

**RESOLUTIE
BETREFFENDE DE INTERNATIONALE SAMENWERKING
OP HET GEBIED VAN VERONTREINIGING DOOR ANDERE
AGENTIA DAN OLIE.**

De op de Conferentie vertegenwoordigde Staten,

Hun goedkeuring hechtend aan het Internationale Verdrag betreffende maatregelen in volle zee in geval van een ongeval dat verontreiniging door olie tot gevolg kan hebben (hierna « Het Verdrag » genoemd);

Opmerkend dat verontreiniging door andere agentia dan olie kan worden veroorzaakt;

Erkennend dat men door het toepassingsgebied van het Verdrag tot de olie te beperken, geenszins afbreuk heeft willen doen aan het recht van de kuststaat zich tegen de verontreiniging door elke andere agent te beschermen;

In afwachting dat een internationale overeenkomst betreffende de verontreiniging door dergelijke agentia van kracht wordt of het Verdrag tot zulke verontreiniging wordt uitgebreid;

Bevelen aan dat de Intergouvernementele Maritieme Consultatieve Organisatie in samenwerking met alle andere belanghebbende internationale organisaties, haar werkzaamheden betreffende de verschillende aspecten van de verontreiniging door andere agentia dan olie intensificeert;

Bevelen verder aan dat de belanghebbende verdragsluitende Staten in geval van dreigende verontreiniging door andere agentia dan olie, indien nodig samenwerken om de bepalingen van het Verdrag volledig of gedeeltelijk toe te passen.

**RESOLUTION
SUR LA COOPERATION INTERNATIONALE EN MATIERE
DE POLLUTION PAR DES AGENTS AUTRES QUE LES
HYDROCARBURES.**

Les Etats représentés à la Conférence,

En adoptant la Convention internationale sur l'intervention en haute mer en cas d'accident entraînant ou pouvant entraîner une pollution par les hydrocarbures (ci-après dénommée « La Convention »);

Notant que la pollution peut être causée par des agents autres que les hydrocarbures;

Reconnaissant qu'en limitant aux hydrocarbures le champ d'application de la Convention, l'on n'a voulu porter atteinte en aucune manière au droit de l'Etat riverain de se protéger contre la pollution causée par tout autre agent;

Dans l'attente qu'un instrument international relatif à la pollution par de tels agents entre en vigueur ou qu'intervienne l'élargissement de la Convention à une telle pollution;

Recommandent que l'Organisation intergouvernementale consultative de la navigation maritime intensifie, en collaboration avec toutes les autres organisations internationales intéressées, ses travaux relatifs aux différents aspects de la pollution par des agents autres que les hydrocarbures;

Recommandent en outre qu'en cas de risque de pollution par des substances autres que les hydrocarbures, les Etats contractants intéressés coopèrent, s'il y a lieu, à l'application totale ou partielle des dispositions de la Convention.